

İbadet nedir?

İbadet, Arapça kökenli bir kelimedir. Sözlükte; boyun eğmek, itaat ve kulluk etmek anlamına gelir.

Terim olarak kulun Allah'a saygı, sevgi, şükür ve minnet duygularını ifade etmesi ve Allah'a karşı tekbir, takdis, hamd gibi vazifelerini, O'nun emrettiği tarzda yerine getirmesidir.

Bediüzzaman Hazretleri'nin tarifine göre "İbadetin manası şudur ki: Dergâh-ı İlâhîde abd, kendi kusurunu ve acz ve fakrını görüp kemal-i rububiyetin ve kudret-i Samedaniyenin ve rahmet-i İlâhiyenin önünde hayret ve muhabbetle secde etmektir.

Yani rububiyetin saltanatı, nasılki ubudiyeti ve itaati ister; rububiyetin kudsiyeti, paklığı dahi ister ki: Abd, kendi kusurunu görüp istiğfar ile ve Rabbını bütün nekaisten pâk ve müberra ve ehl-i dalâletin efkâr-ı bâtılasından münezze ve muallâ ve kâinatın bütün kusuratından mukaddes ve muarrâ olduğunu; tesbih ile Sübhanallah ile ilân etsin."¹

Evet, biz kendi kusurumuzu, acz ve fakrımızı görüp ibadet ederek hakikî insaniyete, gerçek şerefe kavuşur eşref-i mahlûkat oluruz. Zaten biz insanların yaratılış gayesi ibadet ile bu şerefe nâil olmaktır. Nitekim Cenâb-ı Hak "Ben cinleri ve insanları, ancak bana ibadet etmeleri için yarattım."² buyurmaktadır. Bir başka âyette ise "Ey insanlar! Sizi ve sizden evvelki insanları yaratan Rabbinize ibadet ediniz ki takva mertebesine nail olasınız."³ buyurarak bizleri ibadete dâvet etmekte takva mertebesine nail olmamızı istemektedir. Bu yüzden bir mü'min olarak, bu âyette buyrulan yaratılış gayemize uygun şekilde hareket etmeliyiz. Yaradan'ımıza karşı ibadet ve kulluk vazifemizi tam ve eksiksiz yerine getirmeye çalışmalı ve Cenâb-ı Hakk'ın rızasını kazanmalıyız.

İbadet; sadece namaz, oruç, zekât, hac gibi temel ibadetlerle sınırlı değildir. Bunlar zaten temel ve şart olanlardır. Yani olmazsa olmazlardandır. Peki, ibadet çeşitleri nelerdir? İbadetler genel manada yapılaş itibariyle üç çeşittir.

1- Bedenî ibadet: Kalp ve beden hareketleriyle yapılan ibadetlerdir. Namaz kılmak, oruç tutmak gibi...

2- Maddî ibadet: Mal ile yapılan ibadettir. Zekât vermek, sadâka vermek gibi...

3- Hem maddî hem bedenî ibadet: Vücut hareketleri ve mal ile yapılan ibadetlerdir. Buna en güzel cihadı örnek gösterebiliriz. Zira cihad, en başta nefsimizle mücadele sonra yeryüzünde Allah'ın hâkimiyetini tesis için mallarımız ve canlarımızla savaşmak demektir. Hac da hem maddî hem bedenî ibadetler arasındadır.

Ayrıca asrın imamı Said Nursî Hazretleri ibadeti iki kısma ayırmaktadır. Bir kısmı müsbet ibadettir ki, namaz ve niyaz gibi malûm ibadetler olup, diğeri menfî ibadettir ki hastalıklar, musîbetler insana aczini ve zaafını hissettirdiğinden, hâlis, riyasız manevî bir ibadet olduğunu dile getirmektedir.⁴

Said YÜKSEKDAĞ

Dipnotlar:

1) Sözler, Said Nursî, s. 71, Yeni Asya, 2013.

2) Zâriyât Sûresi, Âyet: 56.

3) Bakara Sûresi, Âyet: 21.

4) Lem'alar, Said Nursî, s. 471, Yeni Asya, 2013.